

DOCKTEATER - STOR KONST FÖR STORA OCH SMÅ

Torsdag 17 maj gavs ett seminarium på Bibu i Helsingborg

I seminariet deltog:

Helena Nilsson (HN), konstnärlig ledare för Marionetteatern,
Margareta Sörenson (MS), kritiker och författare,
Sophia Segrell (SS), konstnärlig ledare för Dockteater Tittut,
Henrik Bäckbro (HB), dockteaterspelare och regissör,
Karin Helander (KH), kritiker och professor i teatervetenskap.

Utgångspunkt:

Marionetteatern fyller 60 år efter decennier som nav för en scenkonst under etablering i Sverige. I början av 2000-talet är dockteatern öppen scenkonst där skuggor, bilder, mim, dans och skådespeleri blandas friskt. Sveriges första konstnärliga barnteater har Marionetteatern kallats, och den konstnärliga ribban läggs ofta högt inom dagens dockteater.

Vad betyder "en konstnärlig teater"? Hur långt kan dockteatern sträckas ut mot annan scenkonst utan att försvinna som särart? Är dockteatern den bästa vägvisaren för en konstnärlig teater för den yngsta publiken?

KN inleder seminariet med att konstatera att vi idag har en väldig konstnärlig bredd i dockteatern.

HN ser att konstformerna blandas inom dockteaterkonsten, en förändring som skett. Inte bara en historia gestaltas utan man hittar många lager. Ett sorts laborerande, vilket medför spännande reaktioner såsom: *Det här är ju inte dockteater!*

MS ser att teatern under 1980- och 90-talen rivit ner "skrankorna". Kvinnorna blir alltmer framträdande. Inte en så "mammagullig" värld längre.

HB kommenterar påståendet med att han inte sett det så, och som enda man i panelen medför det skratt i salongen. HB tycker nog att det fortfarande är många manliga fixstjärnor och nämner tre av sina inspirationskällor: Mikael Meschke, Erik Holmström och Neville Tranter.

MS skönjer en dockteaterboom just nu. Samtidigt som SS ser en tendens att själva kunskapen om dockspeleriet mattats av: *"Det krävs att en tränar på instrumentet. Då risken finns att tekniken vattnas ur är det viktigt att lära sig från grunden"*.

Panelen är enig om att en utbildning saknas. Förut var det dockmakaren som blev spelare. Numera är det ofta mimare som anställs och lär sig dockspeleriets konst "by doing".

Som utbildad mimare från mimlinjen ser HB att *"För mig var det en sömlös övergång från mim till dockteater."*

HN upplever ett ökat intresse för konstformen. Att verktygen efterfrågas. Tidigare var dockspelarna osynliga, t ex svartklädda eller dolda bakom skärmar. Numera desto mer synliga vilket medför ett större krav på rörelseutbildade scenartister.

Hur ligger det då till med budskap?

MS nämner att på Tittut har hon noterat att vänskap är ett återkommande tema.
HN: "När vi arbetade fram bebisföreställningen *Dadada* litade vi på barnets förmåga till inlevelse."

KH nämner angående budskap som exempel Teater Tribunalens föreställning *Mamman* med sitt tydliga politiska budskap med flera dimensioner.

SS påpekar att det är viktigt att utmana dockteatern med olika konstformer.
Och att komma in i barnens begreppsvärld, inflikar HB: "*Barn kan lätt animera världen själva. Vi försöker gestalta deras världar.*"
SS: "*Därför är bilderboken ett bra manus, där bilden och berättelsen arbetar tillsammans och ger ramen.*"

KH menar att dockan säger så mycket, att den fungerar som ett forskningsobjekt. Det är upp till oss utövare/åskådare att välja vad dockan ska symbolisera.

HN berättar hur de inför arbetet med *Dadada* sökte upp beteendeforskare från Uppsala universitet. Då fick de veta att bebisen söker efter ett ansikte dvs en rund form med tre prickar. Så det är helt naturligt för barnet att följa en abstrakt figur. Sen växer vi upp och lär oss avläsa omvärlden.

Dockteatern har en lång tradition av migration. I länder som Syrien, Somalia, Iran och Turkiet finns rika traditioner med dock- o skuggspel. Varför inte arbeta med denna kunskapskälla som finns på platser som t.ex. Rosengård och Rinkeby? funderar HN.

MS: Ett aktuellt tema och frågeställning är gender = kön. Hur blev det med könstillhörigheten i *Busiga händer*?
Barnet i *Busiga händer* fortfarande är en HEN, berättar HB. Som en könsneutral docka.
MS igen: "*Det sägs ju att flickor kan leva sig in i pojkers värld men det är värre med tvärtom.*"

På sistone har KH noterat att det bland sina barnbarn dykt upp en medvetenhet bland förskole-barnen där de sätter gränser med uttryck som *STOPP – MIN KROPP!*.

Publikfrågor

Lasse från Pygmeateatern undrar: hur är det med utbildning? Vem äger frågan?
MS har lite svårt att se hur den skulle vara beskaffad. Kanske den snaraast borde vara utformad som en Master, en fördjupning på ett år.
Magnus Eurenus: "*Mimlinjen borde ha ett dockteaterblock!*"
SS: "*Samtal förs nu med StDH att eventuellt nästa år ha ett s.k. DockBlock för mimarna och skådespelarna tillsammans.*"

HN inflikar att det gör ju aktörerna bara mer anställningsbara! HN är precis hemkommen från UNIMA:s rådsmöte i Bochum och i samband med det fick HN informationen att initiativ har tagits, inom UNIMA, att ta fram gemensamma riktlinjer för kunskapskrav för dockspelare. Dessa är tänkta att kunna användas internationellt.

* * *

Referatet är sammanställt av **Agneta Attling** (producent på Dockteatern Tittut).